

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Jagtrevolud

Udgivet af
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Nr. 5

December 1946

1. Aargang

Indhold:

Jul i Vestre, i Frøslev og
i Sachsenhausen

En Rejse gennem dansk
Hjertelighed

Hos Fascismens Ofre
i Berlin

Vort første Landsmøde

Frøslevfange besøger
Faarhuslejren

Efterlysninger

Forsiden:

Tegning af Henri Pleck,
Buchenwald

Torvald Jensen

Fiskeeksportør

Esbjerg

PALADS *Hotellet*

Esbjerg

Tobiesens Papirhandel

Kongensgade 47

ESBJERG

Reserveret
N. U.

Esbjerg

Den førende Specialforretning

er

E. M. LÆDERVARER

Kongensgade 90 - Esbjerg

Onkel Hans' Hus

Strandbygade

Esbjerg

N. A. Frederiksen

Nørregade 65

Esbjerg

Brdr. Mathiasen

Nyhavn

Telf. 47

ESBJERG

International Transport

»Gemsen«

Axel Mortensen

Telf. 966 — 2574

Esbjerg

N. Jøker

Fiskeeksportør

Nyhavn

Telf. 2009

ESBJERG

„SPECIAL“

Robert Andersen

Kongensgade 10

Telf. 2720

ESBJERG

Gartner

Frk. Poulsen

Torvegade 15

ESBJERG

H. P. Bangs

Vognmands- og Flytteforretning v/ Erik Bang

Telf. 24

ESBJERG

Esbjerg Motorlager

Ny Adresse. Storegade 80

ESBJERG

Byens ældste og største Skotøjsforretning

A. H. Andersen

Jyllandsgade 47—49

ESBJERG

Jul i Vestre, i Frøslev og i Sachsenhausen.

★ Jul i Vestre Fængsel.

Lillejuleaftensdag gik Celledøren til Celle 428 pludseligt op, og den lille, tyske Kalfaktordreng, der gik til Haande hos Fraülein Müller, der stod for Pakkerne i Vestre Fængsel i Vinteren 1944/45, stod udenfor Celledøren og sagde: »Jule-Paket«. Jeg kom med hen til Pakkeudleveringen, og da Fraülein Müller saa, at der var en Bog i Pakken, spurgte hun, om jeg havde Læse- og Rygetilladelse, til hvilket jeg maatte svare nej, hvorpaa Kalfaktor-Drengen straks udbød: »Du hast doch gelesen, als ich kam.« Denne udsøgte Elskværdighed var Fr. Müller dog saa human at overhøre, og jeg fik Bogen udleveret med Formaning om at faa den laaset inde i Skabet ude i Gangen. Juleaften smykkede den trods Forbudet det helt festlige Julebord, som mine Kammerater og jeg trods fattige Midler fik pyntet.

Alle, der har siddet fængslet i Tyskertiden, ved, hvilken Rolle Tanken om Mad spillede, og vor Spænding angaaende Julemaden var kolossal — vi fablede om Flæskesteg, Rødkaal og lign. Stor var Skuffelsen, da den omsider viste sig at bestaa af en Skive Kødpølse og Rugbrød, et Traktement, der ikke blev varieret de andre Helligaftener, men som til Nytaar blev skaaret ned til 2 Stk. Pølse til 3 Mand!

Noget senere gik Celledøren paany op, og mine 2 Kammerater og jeg blev sammen med de andre fængslede i en lang Række ført over i Bygning I., hvor der i Fængselsgangen var rejst et Juletræ; medens vi kastede et stjaalent Blik paa Træet, der naturligvis ikke var rejst for vor Fornøjelse, fik vi stukket en lille Røde Kors Pakke i Hænderne, og i raskt Tempo gik det tilbage til Cellen, akkompagneret af Vagtmestrenes »Los, los«!

Pakken indeholdt et meget velkomment Supplement til den spartanske Julekost, men det undrede mig den Gang, og det undrer mig stadig i Dag, at det ikke var lummærket Smør, der var i Pakken!

Min Cellekammerat, Schade Poulsen, var begyndt at tegne vort Julebord, som vi var meget stolte over, da vi hørte, at der blev sunget Julesalmer oppe i en af Fængselsbygningens øvre Etager; kort efter kom min gode Aand, Vagtmester van Zanten — han vil sikkert huskes af mange,

der har siddet i Stuetagen i Bygning II. — og aabnede Celledøren for at vi bedre kunde høre Sangen. Det var et gripende Øjeblik, Stemmen var pragtfuld, og den skabte pludseligt den Julestemning, som vi havde været forberedt paa helt at savne. Den Gang vidste vi ikke, hvem Sangeren var, nu ved vi, at det var Arkitekt Kornbeck.

Da den smukke Sang var forstummet, blev Celledøren atter smækket i, og Resten af Aftenen gik med, at jeg paa Opfordring af mine to Kammerater fortalte om de Juleaftener, jeg havde oplevet i Østen.

En »Gunstbevisning« blev os endnu til Del Juleaften 1944 i Vestre Fængsel: Lyset blev ikke slukket Kl. 21 som sædvanligt, men det fik Lov til at brænde til Kl. 22, dog, da vi intet havde faaet at vide derom, kravlede vi til Køjs til sædvanlig Tid, saa nogen særlig Glæde deraf fik vi ikke.

Saa laa vi til Slut i Mørket, lyttede til Skridtene derude og til Blodhundredes Glammen, og da vi havde forsikret hinanden om, at i Nat kom vi næppe i Forhør, ja, saa gik Tankerne udenfor Fængslets Mure til dem derhjemme.

P. KRAGH

★ Jul i Frøslev.

»Sechs Mann zurück von Waldarbeit« — »In Ordnung«, Seks Mand sjokker hen til Skuret og afleverer et Par Økser og nogle rustne Spader, hvorpaa de underligt sammenkrøbne forsvinder op mod Barakkerne. Deres Kapper er uformelige, og de gaar foroverbøjede som under en tung Byrde. Men Billedet ændrer sig. Næppe er Pedersen kommet ind i Barakgangen, før han med et tilfreds Suk retter sig op, og ud fra Kappen haler han det sødeste lille Juletræ, som han har organiseret i Skoven og smuglet ind trods de strengeste Forbud fra Stuba.

Vi nærmer os Julen 1944. De Allieredes Landgang i Juli fyldte os alle med Overmod, og som altid i Lejrene var Rygterne adskillige Dagsmarcher forud for de fremrykkende Hære. Men alligevel! Sejren var sikker, Spørgsmaalet, det evige Spørgsmaal var kun — hvornaar? Trods den tyske »Jule-Offensiv« var Stemningen høj.

Jul igen, for nogle af os var det den anden Jul bag Tremmerne, den første i Vestre eller Aarhus Arrest, den tristeste Jul man kunde tænke sig, nøgen, graa og blottet for alt, der kunde kaste et lille forsonende Skær over Fangenskabets denne ene Aften. Lyden af Kirkeklokkerne derude havde været uudholdelig, Tankerne vilde ikke tøjies, og hvor blæstert man end kan være overfor mange andre Ting, Julen, Barndommens Jul, havde dog for os alle et Skær af Mildhed, bragte en Længsel med sig, som gjorde ondt.

Men i Aar skulde det være Løgn. I Aar vilde vi skabe os en rigtig hyggelig Juleaften efter hver sin Evne. De smaa Juletræer dukkede op paa den sælsomste Maade, og selv Klein lod sig overtale til at lukke Øjnene for »das verfluchte Theater«. Pigerne klippede de bedste Lagener i Stykker og syede Lommetørklæder til Pigtraadskæresten, i Køkkenet var den ulyksalige Køkkenchef paa Randen af et nervøst Sammenbrud over de usandsynlige Svind i Beholdningerne trods al Kontrol, Digmann blev klippet, E. P. smilede til Nygaard, Winkel og Løbger trænede med Koret, og Præstesynoden stak Hovederne sammen, kort sagt der var faktisk ved at brede sig en sprælsk Jule-Stemning over Lejren.

Saa kom Natten mellem den 20. og 21. December. En Klirren af Nøgler, man hørte Formandens Dør blive aabnet og tyske Stemmer. Umuligt! det kunde de ikke gøre, selv ikke Tyskerne. Og saa var de der alligevel igen. Transport.

Tavse, nogle ligegyldige, nogle nervøse, nogle, der søgte at skjule deres Nervøsitet bag et stift Smil. Hvorfor nægte det, vi var alle hundeaangste, Vi havde allerede faaet Folk hjem sydfra, hvis Fonfatning sagde, hvad Ord ikke kan udtrykke. I Sygebarakken laa dødssyge Kammerater, som en sær Skæbne havde bragt hjem for at dø. Vi vidste alle, at Turen sydpaa var en halv Dødsdom. Saa — nu kommer de.

Meister Klingbeil, Hess og Akselbo. Akselbo bleg som et Lig læser Listerne op, hans Stemme knækker Gang paa Gang, det er hans egne Kammerater, der skal afsted, Hess sætter ham fra Bestillingen. »Sie sind zu weich«. Ak Gud ja, zu weich, Digmann fortsætter, Stemmen ryster, og den ellers saa klare Officersrøst er rusten. Videre, videre, Petersen, Erik. Nej, det er ikke dig, han skal være født i 1922. En gusten ældre Mand paa Randen af en Besvimelse træder tilbage i Geledet, en 23-aarig Dreng marcherer med faste Skridt ned paa højre Fløj.

Morgenen slæber sig afsted, indtil den sidste Vognfuld forsvinder i Taagen ned mod Harreslev, en Mor staar og græder op ad Pigtraaden, Sønnen gik sydpaa, Barth havde forbarmet sig over hende og ladet Drengen kysse hende Farvel.

Jul i Frøslev. Julestemningen, eller rettere Julens Feststemning er blæst væk, Tankerne er hos dem, der rejste, ingen kan mere faa sig til at pynte eller forberede noget. Juleaftensdag gryr.

Forvaltningen har gjort, hvad der var muligt for at skabe Fest, og Røde Kors, personificeret ved vor elskede Baronesse Wedellsborg, sender os alle en lille Pakke. Vi smiler,

vi blæsterte, men der er en Taare i Smilet, og henne i Hjørnet sidder en gammel Vagabond, som en mærkelig Skæbne har kastet ind i denne Lejr, og vender og drejer den første Julegave, han har faaet, siden han var en lille Dreng. Midt i Salen staar et Juletræ, Lysene slukkes, og Digmann i den danske Officersuniform, hvis civile Knapper skjules af Mørket, taler til os. Der er ganske stille, Talen er smuk, det er mere Stemmens Klang end Ordene, vi lytter til Bag Digmann staar en lille Gruppe, og pludselig lyder den gamle Julesalme gennem Salen. Vidunderligt smukt synger de for os, Stemmerne løfter og sænker sig og dør langsomt hen. Vi rejser os stille og gaar i Barakkerne.

Hver Barak har sit Særpræg, præget dels af Formanden og dels af den specielle Kategori, der er samlet i denne Barak. Barak 3, Køkkenbarakken, dufter som en Proprietærgaard Aftenen før Jul, oppe hos Dovre i 13 hænger en Duft af Gran i Gangen, Haandværkerne i 4 synes ikke at være særlig interesserede, Gendarmerne i 11 har holdt Julerengøring og samles til Gudstjeneste.

I Sygebarakken aabnes alle Dørene, og Pastor Kofod taler. Da, der kan taale at flyttes, er bragt ud paa Gangen. Alle synger dæmpet med paa Salmerne, de Salmer, vi dog alle kender uden at skele i Bogen. Inde i Værelserne ligger de hjemvendte fra Tyskland med Hænderne under Nakken og stirrer krampagtigt op i Loftet. Der er saa mange Minder, der trænger paa, bare de dog vilde slukke Lyset lidt, man vil saa gerne være alene, bare et ganske lille Kvarter Ensomhed med sig selv, sine Minder, Ensomhed, som man aldrig har i en Lejr, Ensomhed, hvor man kan fremmane dem, man knuger sig til i Tankerne og giver saa mange Løfter for Fremtiden.

Rundt omkring i Værelserne fejres Julen paa alle tænkelige Maader, men fælles er, at paa et vist Tidspunkt dør al Samtale hen, og hver for sig sidder man og stirrer ind i Kækkelovnen eller vender sig paa sin Køje med Ansigtet mod Væggen, nogle sidder og drejer Julehilsnerne hjemmefra og læser dem for hvem ved hvilken Gang og tænker paa, om den lille trykte Julehilsen, som Steffen Lund fik gennemført, at vi fik Lov at sende hjem, er naaet frem.

Jul i Frøslev! Fattig var den i det ydre, men mon vi alligevel vilde undvære den?

★ Jul i Sachsenhausen.

Af Arnulf Overland.
Med Tegning af Per Ulrich.

Et juletræ er tendt på galgebakken!
Vi sitter benket ved vor suppeskål
og dufter stille av den sure kål,
og har det hyggelig her i barakken.
Vi feirer dagen, da en mand blev født,

som bar så underlige frihedsdrømme:
Han vilde vække liv, der alt var dødt.
Han vilde fri fra fremmed herredømme
og egne landsmends farisæerklasse
en voldtåt, våpenløs og rådløs masse.

Han vilde rense tempelet for svik
og fjerne skillet mellem arm og rik

og fri fra slavedom sitt folk og land,
— den altfor drømmerike, unge mand!

Om samme folk er det en bok fortæller,
det sat i babylonisk fangenskap.
Men det er samme lov, som endnu gjælder,
dens bud er det totale folkedrap:
Gå hen og gjør alverdens folk til træller!

År strømmer hen, årtusender forbi,
her sitter vi!

Nu har vi vasket vore suppekrus
og vi lar synke vore slitte næver,
mens vore længselssyke tanker svæver
om brændte tomter og forlatte hus,
Der var vort hjem!
Og vore kjære, hvordan går det dem?
Vi håper, og vi tror, at de lever,
vi skriver brever —
der kommer alltid et og andet frem
med kvalte utbrudd, ord som bare tier.
Vi går i måneder og venter svar,
og himlen gråner, selv om den er klar;
tilslut får vi et svar som intet sier!

Vi går og håper, snart må noget hænde,
et tegn må ske....
Selv disse år må engang ta en ende!
Vi lytter til et flaut kommuniké;
og jorden vender sig mot frost og mørke,
mot natt og sne.

En mand blir løslatt,
ind kommer der en hundredtallig flok.
Når blir det nok?

Der går en vei til frihet — skorstenspipen!
Det er et hverdagsblad av vor historie,
en alfarvei: Revier og krematoriet!

Men det skal hevnes! hørte vi fra nogen.
Da kom det fra en mand fra Televågen,
fra en av dem, som hadde mistet sønner,
det faldt så stille, men det gav et chock:
Kva skal vel eg med hemn? Og manden stønner:
Nei, me frå Televåg hev fenge nok!

Og kan vi tænke slik, då blir det fred.
Men vil du slukke ild med hatets flamme,
da får du endnu engang se det samme;
Slekt efter slekt skal stille på geled
til marsch i mørket og mot ukjent sted!
De skyldige, dem kan du ikke ramme
ved å la barn og kvinder trampes ned!

Det kommer for mig noget jeg fikk høre,
som Martin sa: Det første jeg skal gjøre,
det er at sætte op igjen en stue,
selv om den ikke blir så grann og stor;
men det er greit å vite, hvor en bor,
og godt å sitte på sin egen tue.
På denne bakken ned mot havn og brygge,
der vil jeg bo, den stuen vil jeg bygge.

Der tændes vinduer i vårblek kveld.
Det skinner i den nye låveveggen.
Nede i bekkerefaret dufter heggen
og lien lysner under sneblå fjeld.

Men næste gang, vi hører dyreskriket
og motorbrølet fra en fremmed hær,
da kjender vi dem, vet vi, hvem de er,
og vi skal møte dem og ikke vike!
Ukrenkelig er Norges land og rike!

TEGNINGER FRA VESTRE

Tegneren Folmer Visholm, der i over et Aar sad i tysk Fangenskap, har udsendt en smuk Mappe med 8 Tegninger i Postkortformat. Motiverne er alle fra Vestre, Horsørød og Frøslev.

Ved at indsende 2 Kr. til Kammeraternes Hjælpesfond, Ordrup Jagtvej 169, Charlottenlund, Giro 780 faar man den smukke Mappe tilsendt.

Kortene vil være glimrende egnet som Julekort.

Mappen er udgivet hos Allan C. Christensen, der har skænket hele Overskuddet ved Salget til Fondens.

EN GOD JULEGAVE-IDÉ

Frøslevnaalen er fremstillet paa Foranledning af en Kreds af tidligere Fanger fra Frøslev-Lejren. Naalen fremtræder som et smukt Emblem i Sølv. Det er fremstillet af kgl. Hofjuvelerer A. Dragsted.

Frøslevnaalen kan kun erhverves af Fanger, der har siddet i Frøslev. Man faar den ved at indsende 5,20 Kr. til Hr. Marinus Andersen, Aalholmsvej 12, Valby. Beløbet kan sendes i Frimærker eller pr. Check. Samtidig med Bestillingen skal man oplyse sit fulde Navn, Adresse, Ankomstdato til Frøslev, Baraknummer, Stue, samt Løsladelsesdato. 1 Kr. af Beløbet gaar til Kammeraternes Hjælpesfond.

To hjemført.

Paa Foranledning af Centalkontoret er Dommer Moritz hjemført fra Theresienstadt og begravet paa Vestre Kirkegaard.

Fra Stutthof er Otto Melchior, tidl. Formand for Handels- og Kontormedhjælperforbundet hjemført fra Stutthof af Dansk Røde Kors.

Vi kan tilføje, at de to nævnte er de eneste, der er Haab om at finde fra de to nævnte Lejre.

Brugsforeningen „FREM“

ESBJERG

G. Jacobsen

Torvegade

Esbjerg

A. Koldkjær

Urmager

Kongensgade 96

Esbjerg

Aktieselskabet

DANEXIM

Internationale Transporter

Aage Christensen

Fiskeexport.

Esbjerg

D. C. Terling

International Auto-Transport

Spedition

Telf. 2319

ESBJERG

Esbjerg Filmscentral

Gustav Jacobsen

Torvegade 32 a

Telf. 2667

Alt i Foto

Esbjerg

J. C. Dyekjær

Fiskeeksportør

Ny-Havn

Telf. 417

ESBJERG

Forlang

WINSTON BONEVOX

hos Deres Handlende

Esbjerg Farve- & Lakfabrik A.F.

BRILLEBODEN

SVEND CHRISTENSEN

LØVEGADE 5 - SLAGELSE - TLF. 1338

HANS JACOB

TLF. 1824

Løvegade 2 - Slagelse

HANS KNUDSEN

Rosengade 6 - Slagelse

GLAS - PORCELÆN - KØKKENUDSTYR

KONTANT-
forretningen

Telefon 1893

Slagelse

KONFEKTION

KJOLER

HERRETØJ

TRICOTAGE

LINGERI

GARDINER

SENGE- OG

BOLIGUDSTYR

MAGASIN DU NORD

JULIUS ZAHLE &

SLAGELSE

Telefon Nr. 1650

TELEGRAMHALLEN

ROSENGADE 5

Slagelse - Tlf. 165

Hotel Postgaarden

TLF. 1505

Slagelse

A/s Slagelse Dampmølle

Han er den Nordmand, der har siddet længst hos Gestapo, idet han allerede blev arresteret den 17. Maj — altsaa paa Norges store Dag — i 1940. Han var Korrespondent i Berlin for en Række førende nordiske Blade. Hvad der belastede hans Sag haardt var, at man i hans Lejlighed fandt et Bibliotek paa 3000 Bind af russisk Litteratur. Strandsted har nemlig altid været en stor Beundrer og en fin Kender af

En reise gjennom dansk hjertelighet.

Minner om de norske Tysklands-fangers hjemreise gjennom Danmark

Af Redaktør Sigvard Strandsted, Norge.

russisk Kunst. Gestapo kunde imidlertid ikke begribe, at man kunde være det, uden at det betød politisk Bundethed til Landet.

Strandsted maatte sidde Størstedelen af sin Fangetid i Sachsenhausen, hvorfra han kom til Neuengamme kort før Kapitulationen.

Han fortæller her Indtryk fra Nordmændenes Rejse gennem Danmark. Han naaede Sverige den 27. Maj 1945;

Det var et gjensyn med Danmark, men også et gjensyn med verden og livet som vi 6000 norske Tysklands-fanger fikk sent om kvelden den 20. april ifjor, da svenske og danske busser og lastebiler hadde hentet oss i samlingslejren Neuengamme ved Hamburg og nå brakte oss inn over den danske grense. Det er verd å minnes dette gjensyn med Danmark, ikke minst for deres skyld der syd ved grensen, som tok imot oss så kjærlighetsfullt som om vi hadde vært deres landsmenn. Men de betraktet oss visst som noe mer — de betraktet oss som om vi var deres brødre, som kom tilbake etter de mange, tunge år.

Det kan ikke nytte å forsøke å skildre våre følelser denne sildige kveldstid, da vi var nådd over på dansk grunn og hadde Tyskland med alle dets redsler og onde mennesker bak oss. Bare vi som var med kan sette oss inn i det. — Men om en stund var Danmarks navn på alles leper, og fra busser og biler hørtes leverop og hurraer for Danmark og for den danske mann og kvinne og ungdom som sto langs veiene og ropte sitt »Velkommen hjem!« Det var jo dette samme Danmark som vi kunne takke for at så mange av oss vendte levende tilbake. De danske røde-kors-pakker hadde frelst flertallet av de 6000 tilbakevennende nordmenns liv!

Velkomstscenene gjentok seg og ble om mulig ennå hjerteligere, da vi nådde fram til Krusaa og ble ført bort til meieriet, hvor en delikat bevertning ventet oss, en enestående mat etter alle disse års tyske suppe, og så fikk vi drikke all den melk vi bare kunne klare. Vi lærte her ikke bare Danmarks rent materielle goder å kjenne, men kanskje allermost Danmarks store, bankende hjerte, hvis varme slag vi hadde følt gjennom disse lange år og som nå åpenbarte seg for oss i all denne strålende ungdoms betjening av oss, i deres smil og vennlige ord og i de gamle og unges velkomsthilsner.

De »beskyttende« SS-folk er stadig omkring oss, for Danmark er ennå i krig, men de forhatte uniformere kan ingen demper legge på vår glede, hverken denne kveld eller neste morgen, da herlige frokostbord venter oss. Det ble sunget og talt ved bordene, vi var jo i Danmark, vi var kommet hjem. —

Så var det oppstilling til avmarsj til Frøslev-leiren 6 km lenger borte. Men bare etter et par km.s marsj innhentes vi av en hel del piker på sykkel som deler

ut sigaretter til oss alle. Og kort etter innhentes vi av lastebiler med herlige rundstykker og smørrebrød, som vi slet ikke kunne spise opp, men måtte ta med. En heldig foranstaltning, for den første kveld fikk vi ingen mat i Frøslev-leiren. Men vi ville også ha klart oss med minnene om den eventyrlige mottagelse den første kveld og denne vidunderlige formiddag, da vi hadde hatt et uforglemmelig møte med selve Danmarks hjerte.

Det ble kun 8 dager i Frøslev-leiren, hvor vi med hensyn til maten hadde det som i et slaraffenland. Så ble det en ny triumfreise gjennom land og byer, hvor matpakker, rykesaker og blomster fra det danske forår ødsledes ut over oss med smil og velkomsthilsner og flag og all den overveldende hjertelighet, som kun Danmark og det danske folk er istand til å utfolde. Ingen av oss vil noensinde glemme denne reise gjennom det forårsgrønne danske land. Det var en reise fra den ene overraskelse inn i den annen, for da vi var kommet ombord i fergen, som skulle føre oss fra Jylland til Korsør, var det dekket middagsbord i alle forföybare rum og alle munne ble mett.

Men så Köbenhavn! Hele neste formiddag ble det lange ekstratog fra Korsør stående i frihavnen, hvor vi til stadighet var belejret av flere tusen ellers travle københavnerne. Noen gikk, men nye kom til, medbringende hva de i farten hadde kunnet få fatt på, og intet var for godt. Det danske røde kors var på pletten med havregröt og melk og smørrebrød i mer en tilstrekkelige mengder, mens tusen på tusen ville trykke våre hender og ønske oss »velkommen hjem!« Så en kort togreise til Helsingör og så ombord i fergen, som ingen tysk SS-mann fikk betrede! Nå var vi endelig ferdig med dem. vi felte ingen tårer for deres skyld, men det var tårer i mange öyne, da vi så Kronborgs slottstårn langsam svinne i den disige regnløft og det siste glimt av Danmark svant.

De var en vidunderlig reise! Og når jeg av og til treffer medfanger og vi taler om denne reisen, hörer jeg atter og atter: »Nei, det glemmer jeg aldri!« Det var en reise som grep oss alle dypt og som gjorde oss godt. Vi følte alle, at vi strök tett forbi Danmarks hjerte og fölte dets slag, det var en reise gjennom dansk hjertelighet, en hjertelighet som er uten grenser.

HOS FASCISMENS OFRE I BERLIN

Af statsautoriseret Revisor
H. C. Steen Hansen.

Efter at have deltaget i en
Konference for tyske, politiske
Fanger fra Konzentrationslejrene
skildrer Steen Hansen her
sine Indtryk.

Den 22. September 1946 afholdtes i Berlin en »Kundgebung« og Dagen efter en Konference arrangeret af »Hauptausschuss des Faschismus«. De tyske politiske Fanger har arrangeret sig under Foreningsnavnet »Opfer des Faschismus«, og man har i det sidste halve Aar haft Bestræbelser i Gang for at danne et Hauptausschuss.

»Die Kundgebung zum Ehren den Opfer des Faschismus« fandt Sted i »Berliner Lustgarten« Kl. 15. Der holdtes forskellige Taler bl. a. af Berlins Borgmester. Endvidere af lagde 6 tidligere Konzentrationslejr-fanger Vidnesbyrd om deres politiske Virksomhed. Disse 6 var sikkert valgt ud med Henblik paa netop at give Vidnesbyrd over for den ca. 50.000 Mennesker store Forsamling om tysk Modstandsvilje mod Nazivældet ogsaa i Aarene før Krigen, d. v. s. paa en Tid, hvor Modstanden ikke fandtes under organiserede Former i Udlandet af Betydning. Alle 6 Talere havde et Familiemedlem, en Mand, en Broder eller en Kammerat, som var blevet henrettet enten før Krigen eller under Krigen eller død i Konzentrationslejrene. Det var ganske øjensynligt, at man netop ved disse Beretninger lagde Vægten paa at vise, hvor tidligt Tyskland var gaaet ind i Kampen mod Nazismen. Kun Danmark var repræsenteret, og Tilknytningen til de øvrige Lande i Europa vistes saaledes kun ved Flagdekorationer, som var anvendt med tysk Sans for det pompøse. Som Flagdekoration manglede kun det officielle Spaniensflag, idet dette var erstattet med Spanienkæmpernes Flag.

Efter Talerne fulgte en storstilet Kransenedlægning, og da denne var slut, var hele den ene Ende af Pladsen omdannet til een eneste kæmpemæssig Blomsterpude.

I Midten var opstillet en stor Offerskaal, i hvilken der brændte en Olieflamme. Hele Sceneriet stod i en skrigende Modsætning til Omgivelserne. Tøj-mangelen viste sig ved, at mange maatte anvende deres tidligere Uniformer endog de grønne Polituniformer fra S. D. Alle omgivende Bygninger var sønderskudt, i Baggrunden laa det gamle Kejserslot som en udbrændt Ruin, der med sine røgsværtede Mure overhovedet ikke ledte Tanken hen paa noget i Retning af Slot eller Fordomsherlighed. Bedst bevaret var Domkirken. Den straalende Eftermiddagssol oplyste klart to store Guldindskrifter fra Nazismens store Dage. Den ene Indskrift var et Citat fra Matthæus Evangeliet, der læst paa Baggrund af den anden Indskrift tilsikrede Tyskerne det himmelske For-

syns naadige Bevaagenhed indtil evige Tider. Den anden Indskrift fortalte Tyskeren, at det var hans Tro paa Sejren, som forlenede ham med Sejren. Lige saa selvbevidste disse Indskrifter har virket i Gøbbels Dage, lige saa forhaanende virkede de her midt i Nederlagets Ruinmark.

I Kanten af Pladsen laa der Tipvognsspor som overalt i Berlins større Gader. Dagen igennem skubbede Kvinder og Børn Tipvognene rundt i Gaderne, idet man transporterede brugelige og ubrugelige Byggematerialer hver til sine Afhentningspladser.

Dagen sluttede for de indbudte med en Forestilling »Professor Mamlock« paa »Volksbühne des Hebbel-Theaters«. Stykket udspilles i Tyskland før og efter Rigsdagsbranden i 1933. Ogsaa dette var sikkert udvalgt med Henblik paa at vise, hvorledes Tyskerne allerede den Gang var Modstandere af Nazismen; i hvert Fald i visse Kredse. Det blev særlig gjort gældende, at Tragediens Digter, Friedrich Wolf, havde skrevet Stykket allerede i 1934, og at han senere havde levet i Landflygtighed. Stykkets Emne er den Kamp, der i visse Kredse førtes mod Nazismen, og som blev vakt til Live ved Rigsdagsbranden i 1933. Meget symbolsk viser Stykket imidlertid ogsaa, at Flertallet svigtede i den afgørende Kamp. Det har sikkert ikke været Forfatterens eller Arrangørernes Mening, at Slutscenen, hvor Dr. Mamlock bryder sammen i sin Kamp mod Nazismen, og samtidig svigtes af alle sine Venner, skal opfattes paa denne Maade. For en Udlænding var det imidlertid meget nær at opfatte det symbolsk paa den Maade, at den enkeltes Kamp i Tyskland mod Nazismen baade før og under Krigen var forgæves, fordi han var svigtet af Flertallet.

Dagen efter holdtes fra Kl. 10 Formiddag en stor Konference med Delegerede fra samtlige Foreninger af »Opfer des Faschismus« over hele Tyskland. Paa denne Konference faldt der stærke Ord baade om Tyskerne selv og om Udrensningen, og man havde paa Fornemmelsen, at disse Ord af Talerne næsten ikke kunde gøres stærke nok for at overbevise om den redelige Vilje, der laa bagved Ønsket om Kamp mod enhver fremtidig Form for Nazisme. Man proklamerede Krig mod enhver Form for Krig, Krig mod alle, der vilde Krig, enten Interesserne repræsenteredes af Landsknægttypen, der havde været stærkt fremme i Nazismens Organisationer, eller Krigsinteressen repræsenteredes af Interessenter i de store Selskaber. Enhver Hetz til Arbejds-

krig maatte ogsaa slaas ned. Resolutionen krævede den strengeste Straff — Dødsstraffen — anvendt mod Hovedmændene i Nürnberg. Det blev udtalt, at de tyske Koncentrationslejres Rædsler oversteg alt, og at det tyske Navn var skændet for alle Tider. Man forstod den Bølge af Had, der gik gennem Verden mod Tyskland. Samtidig krævede man Udrensning, og det betonedes, at den Udrensning, der hidtil var foregaaet, ikke kunde anses for tilfredsstillende. Man krævede Udrensning i alle de store Selskaber, i deres Bestyrelser, Direktioner og blandt Prokurister, Mestres og lign., der havde haft afgørende Indflydelse paa Anvendelsen af Fanger som Arbejdskraft. Der blev saaledes nævnt Krupp, Heinkel, Junker, Borsig, I/G Farben Industri, Auer og sidst, men ikke mindst, Siemens, som havde leveret alle Gasanlægene til de tyske Koncentrationslejre.

Man fastslog, at enhver Form for Antisemitisme var en Form for Nazisme og skulde udryddes. De politiske Fanger maatte som Tysklands første Diplomater først af alle forstaa dette. Det blev nævnt, at der flere Steder i Tyskland havde været Demonstrationer mod de politiske Fanger. Fra Erlangerstudenterne havde der fornylig lydt Raab mod de politiske Fanger som »Forræder«, »Forbryder« og lign.

Man nævnede endvidere, at man paa den anden Side regnede med, at et afnazifiseret Tyskland ikke alene havde Forpligtelser, men ogsaa Rettigheder i den nye Verden, som skulde træde ud af Krigens Kaos. Potsdammerbeslutningen indeholdt baade Pligter og Rettigheder for Tyskland. Tyskerne var klar over, at de maatte hjælpe sig selv, ellers maatte de sulte ihjel. Man lagde megen Vægt paa at slaa fast, at den bedste Kamp, der kunde føres for Freden, var enhver Kamp for at fremme det internationale Samarbejde. I denne Forbindelse slog man fast, at det maatte være en Selvfølge, at de tyske politiske Fanger, som havde bekæmpet Nazismen fra dens Udspring og før andre Lande, maatte være selvskrevne i det internationale Samarbejde. Ved Frokosttid serveredes et »Festmaal«. Hver Mand fik udleveret en Madskaal lige som i Koncentrationslejren. Myndighederne havde stillet til Raadighed Kartoffler, Rødkaal, Sovs og lidt Kød til en Frikadelle pr. Mand. Arrangementet var for en Udlænding meget primitivt, men det var et Festmaal for Tyskerne. Tilstrømningen var uhyre, da det blev bekendtgjort, at der uddeltes »Nachslag«.

Efter Middagen genoptoges Forhandlingerne, der førtes med tysk Grundighed og Temperament. Man ønskede Arbejdet anlagt efter mere ensartede Linier i de forskellige besatte Zoner. Man ønskede, at de Folk, der arbejdede med Uddeling af Hjælp, fortrinsvis skulde rekrutteres fra »Opfer des Faschismus«. Man erkendte, at det var umuligt for det offentlige at uddele 100 % Erstatning, og man ønskede kun en Uddeling af den mest paakrævede Hjælp og navnlig Hjælp til de mange syge.

Dagen og dermed Konferencen sluttede med en Festforestilling i »Stadtofer« med Opførelsen af Operaen »Tiefeland«. Fremførelsen var middelmadig; man sagde, at Kunstnerne sultede.

Til en vis Grad sultede vel alle i Berlin. En lille Dreng fik en Ubetydelighed af et Stykke Chokolade og vendte 5 Minutter efter tilbage med sin Moder, hvorpaa de begge takkede for den store Gave, de havde modtaget. Ved Benzintanke og alle andre Steder kunde der handles mod Levnedsmidler og Cigaretter.

Tyskland af i Dag virkede, som om Hjælpen fra Udlandet var det eneste, der vilde være i Stand til at lyse op i Elendigheden.

Vore syge Kammerater.

Rundt om i Landet — paa Sygehuse, Sanatorier, Rekreationshjem og i mange private Hjem findes der syge Kammerater, der hver Time paa Dagen maa bære Sygdommens tunge Byrde.

Mange af jer, syge Kammerater, tænker maaske, at vi andre har glemt jer, at vi, i Glæden over vort eget gode Helbred har affundet os med den Tanke: »Der skal nok blive sørget for de syge, det er det offentlige, der maa klare den Opgave.«

Vi har ikke Kartothek over de syge — af og til hører vi, at der her og der ligger en syg Kammerat, og saa besøger vi ham, men vi har slet ikke nogen Adresser at gaa efter. Vore Bøgpakker blev en stor Succes, og Kammeraternes Hjelpefond følte, at det ikke alene var Pakkerne, der var velkomne, men maaske fuldt saa meget den Tanke, der laa bag ved.

K. H. ved udmærket godt, at vi skal være forsigtige med at bede for meget om Hjælp i »Pigtraad«s Spalter, og i saa Henseende har vi været meget tilbageholdne, men snart er det Jul.

Først og fremmest skal vi have Navn og Adresse — Sygehus, Sanatorium o. s. v., hvor der findes syge Kammerater, og der maa I alle hjælpe os med at give saadanne Oplysninger.

Gennem gode Kammerater har vi modtaget Tilsagn om Gaver: Bøger, Chokolade m. v. — men der er ogsaa mange syge — mange flere end de fleste aner, og ingen maa blive glemt eller forbigaaet.

I Provinsen vil Fordelingen naturligvis ske gennem Bestyrelsesmedlemmer i de paagældende Byer — men i første Omgang skal alle Adresselister sendes her til Kontoret.

Hvis nogle af jer har Lyst til at støtte vort Juleforetagende med Gaver f. Eks. Tilsagn om Frugt, Tobak, Penge el. lign., saa lad os det vide. Husk Fondens nye Adresse: Ordrup Jagtvej 169, Charlottenlund. Postgiro 780.

Forretningsudvalget.

FOTOSTUDIO

Poul Davidsen — Nørrebrogade 140

Taga 1007

Neuengamme Nr. 50467

VORT FØRSTE LANDSMØDE...

Landsforeningen af Besættelsestidens politiske Fanger afholdt Søndag den 1. December sit første Landsmøde i Odense.

13 Foreninger var repræsenteret med ialt 61 Delegerede.

Dagen indledtes med Kransedlægning ved Politistationens Mindetavle over faldne Politifolk.

Landsmødet aabnedes med et Velkommen til Odense By af Byens Viceborgmester C. V. Jørgensen. Han omtalte bl. a. det sælsomme i, at vi nu samledes i den Sal, hvor vore Undertrykkere havde huseret — nemlig i Odd-Fellow-Palæet.

Vore Idealer kan ikke holdes nede.

Derefter talte Chefredaktør Aage Schoch. Han udtalte bl. a.: Vi er for mimoseagtige overfor Angreb, for tilbøjelige til Pessimisme. I Stedet bør vi sætte ind for at forme Udviklingen i Modstandsbevægelsens Aand. I det lange Løb skulde det ikke være muligt at holde Frihedsbevægelsens Idealer nede. Vi maa tage Haand i Hanke med Skuffelsen. Vi havde ikke Grund til at forvente, at Opgøret skulde gaa hurtigere, men retfærdigere.

Vi maa ikke blive sekteriske eller forfalde til Selvgodhed. Vi maa slaa Haabløsheden ned; det skylder vi dem, der kæmpede for et frit Danmark.

Til Dirigent valgtes derefter Konsul, Sagfører Kaj Dahl. Sekretær Aage Christensen oplæste Hilsener fra Norge, Italien, Tjekkoslavakiet og Frankrig.

Vore Erfaringer maa frugtbares i det politiske Liv.

I sin Beretning udtalte Formanden, Læge Paul Thygesen: Landsforeningen har nu eksisteret i 7½ Maaned, og vi vil gøre et Tilbageblik, holde Status samt anstille nogle Betragtninger over vore sandsynlige Levevilkaar ud i Fremtiden.

Tidligere politiske Fanger udgør reelt i Europa en Befolkningsgruppe paa nogle Millioner Mennesker — og ifølgdens Kvalitet en repræsentativ Befolkningsgruppe. Ude omkring sidder nu for en stor Del disse tidligere Fanger i ledende Stillinger i forskellige Lande. Hos os har vi kun en enkelt Minister, men i Folketinget til Gengæld en Del Kammerater.

Vore Erfaringer maa frugtbares i Fremtidens politiske og offentlige Liv. Vi vil være Europas latente daarlige Samvittighed.

Der har været 2 mere udadvendte Opgaver: Festen den 5. Maj i Aar, hvor 200 tidligere Koncentrationslejr-fanger mødtes med 100 Repræsentanter af de Folk — Svenske og Danske — som var med til at hjælpe os hjem fra Tyskland.

Den 29. August i Aar, hvor Urnen med Asken af en ukendt Fangekammerat blev bisat i København.

Vi er medvirkende ved Hjemførelsen af de af vore Kammerater, hvis Grave kan identificeres.

Vi repræsenterer vore enkelte Kammeraters Interesser overfor de forskellige Myndigheder.

Vi har udvirket, at Hiltgunt Zassenhaus som eneste Tysker er blevet indstillet til Frihedsmedaillen.

Vi er med i Bestyrelsen for Gurrehus, og vi hjælper ved Vidneførelsen ved Krigsforbryderprocesserne.

Vi er i Færd med at skabe et historisk Kildeskrift til Belysning af de Forhold, hvorunder Danske levede i tysk Fangenskab, og vi opfordrer alle til at svare paa de Spørgeskemaer, vi har udsendt. — Det drejer sig om 5000.

Vi er i Gang med en videnskabelig Undersøgelse af Lejr-sygdommene og disses Eftervirkninger.

Vi er i Færd med Gennemførelsen af en humanitær Hjælp til tidligere tyske politiske Fanger, idet vi her staar overfor Fascismens allerførste Ofre.

Lokalafdelinger er oprettet i 16 Byer.

Det bliver en paatrængende Opgave for den nye Bestyrelse at finde Mulighed for en Sanering af vor økonomiske Status.

Vi maa have flere Medlemmer, og vi skal have flere aktivt medvirkende.

Vi har en Gang været med til at befri Mennesket og Nationen, og vi kan vedblivende være med til at befri Nationen — befri den for den smaalige, men derfor ikke mindre farlige Partipolitik.

Mange gode Indlæg.

Beretningen, der modtoges med hjerteligt Bifald, efterfulgtes af en Række Indlæg bl. a. af Vilh. Jensen, Aalborg, Fuldmægtig Erik Jacobsen, Randers, Redaktør Johs. Fosmark, København, Børge Petersen, København, Kaj Jensen, Aabenraa, Ingeniør Poulsen, Konsul Kaj Dahl, Horsens, Egon Hansen, Odense, Direktør Karl Jensen, København, Overlæge Vollesen, Aabenraa, Poul Larsen, Randers, Arkitekt Kornbeck, Charlottenlund, Sekretær Aage Christensen, LRS. Prytz, Pastor Damtoft, Foldager, Helsingør, Folketingsmand Aksel Larsen og Politibetjent Marcher.

Kassereren, Politibetjent Marcher, København, fremlagde det reviderede Regnskab, der godkendtes. Det balancerer med 4.134,55 Kr. og udviser en Kassebeholdning paa 2,27 Kr.

Resolution om Dagens Danmark.

Følgende Resolution vedtoges paa Landsmødet:

Landsforeningen af Besættelsestidens politiske Fanger staar fuldt og helt bag den Resolution om Sikring af Landets og Demokratiets Fremtid, som blev udsendt fra Frihedsbevægelsens afsluttende Kongres den 17. August d. A.

Under Hensyn til de sidste Maaneders Udvikling ønsker vi imidlertid yderligere at fastslaa følgende Krav:

En ansvarsbevidst Gennemførelse af Retsforfølgelsen i Henhold til Straffelovstillægget af Juni 1945 og en gennemført Udrensning af nazistiske Elementer og andre Landsvige i offentlig Administration i Organisationer af offentlig og privat Art.

Som Udrensningen har formet sig ikke mindst i den sidste Tid, bliver Retsfølelsen alvorligt krænket ved Domstolenes Afgørelse, der er i Strid baade med Straffelovstillæggets Aand og med Folkets Retsfølelse. Schimmelmann-Dommen er eet blandt mange Eksempler herpaa. Vi peger paa Nødvendigheden af en gennemført demokratisk Udrensning af unationale Elementer i offentlig Tjeneste, specielt Hær og Polit.

Vi opfordrer Anklagemyndighederne til at rejse Tiltale mod alle Stikkere ogsaa dem, der har faaet udbetalt Dusør af det danske Polit.

Vi retter en Appel til Landets dømmende Myndigheder om at røgte deres Hverv i Overensstemmelse med Danmarks Tarv, med Lovens Bogstav og Aand og med Retsbevidstheden i Befolkningen.

Vi proteserer mod Planerne om Amnesti for større eller mindre Grupper af Landssvigerne.

I Erkendelsen af, at Udrensningen i høj Grad har faaet social Slagside, er vi enige i den Betragtning, at man i visse Tilfælde bør have Mulighed for Benaadning, hvor Samfundets Smaa er blevet urimeligt haardt ramt for mindre Forbrydelser. Men almindeligt Amnesti vil netop nu yderligere forvirre Begreberne og underminere Mulighederne for den videre Udrensnings retfærdige Gennemførelse. Specielt advarer vi mod det fra visse Sider fremsatte Ønske om Amnesti for de Tidsfrivillige; det vilde være yderst uheldigt, om den danske Stat herved bidrog til at give det tyske Mindretal Forestilling om, at dets Medlemmer var blevet dømt uretfærdigt eller paa Grund af deres tyske Sindelag havde Ret til at forraade deres Herbergsstat. Det vil være meningsløst, om nogen dansk Statsborger skulde kunne skaffe sig Amnesti, blot fordi han bekender sig til det tyske Mindretal.

Samtidig udtaler vi Ønsket om, at de groveste Landssvigerne blandt Hjemmetyskerne mister dansk Statsborgerret og udvises af Landet.

Vi ønsker Aktivering af den parlamentariske Kommissionens Arbejde og en Omlægning af de Metoder, hvorefter den virker.

Der bør være Adgang for Offentligheden til Kommissionens Afhøringer i Overensstemmelse med det demokratiske Princip om Retsplejens Offentlighed.

Det Indtryk, Offentligheden hidtil har faaet af Kommissionens Arbejde, nærmer sig det parodiske. — Tilliden til, at Kommissionen blot nogenlunde hurtigt vil medvirke til at skabe et retfærdigt Grundlag for Bedømmelsen af de kompromitterede Politikeres Handlinger under Besættelsen, er vaklende.

Vi opfordrer Erstatningsraadet, Direktoratet for Ulykkes-

forsikring og Fovaltningsnævnene for Krigsforsikring til at sætte alle Kræfter ind for at fremskynde Afslutningen af Erstatningssagerne i Henhold til Lov om Erstatning til Besættelsestidens Ofre.

Vi gør Krav paa en øjeblikkelig og fuldstændig Slettelse af Straffeattesters Oplysning om Straf ifølge Domme efter Besættelsestidens Undtagelseslovgivning, som ophævedes umiddelbart efter Befrielsen, og Tilintetgørelse af alt Materiale, som Politiet sidder inde med om disse Sager.

Endvidere betragter vi det som værende af stor Vigtighed, at der sendes en skriftlig Bekræftelse til hver af de paagældende om, at Dommene betragtes som ophævet og ikke længere vil have nogensomhelst Retsvirkning, ligesom Meddelelse bør tilgaa de kommunale Myndigheder, der udfærdiger Valglisterne.

Vi tager Afstand fra den Form for Politik, som i Dag drives paa den danske Rigsdag.

Vi kan ikke skjule vor Skuffelse over den Tilbagevenden til Førkrigstidens smaalige Partipolitik, som har fundet Sted. Den politiske Debat er trukket ned paa et Niveau, der ikke tjener til Højnelse af Demokratiet og de partipolitiske Manøvrer og Skænderier er i skarp Modstrid med den Aand, der prægede Modstandsbevægelsen, og som man i Samlingsregeringen respekterede og søgte at videreføre. Vi appellerer til Medlemmerne af Regering og Rigsdag om at genoptage denne Samarbejdslinie.

Vi ønsker, at Danmark aktivt skal støtte Afnazifiseringen af de tidligere Aksemagter og deres Allierede, og at den danske Regering i UN støtter Generalsekretær Trygve Lies Bestræbelser for at faa gennemført et diplomatisk og økonomisk Brud med Francospanien.

I Pagt med den Aand, der i Koncentrationslejrene knyttede Fanger fra alle Nationer sammen, ønsker Landsforeningen at tilkendegive sin Vilje til at bekæmpe enhver Form for Raceforfølgelse og til at medvirke til Skabelsen af mellemfolkelig Fordragelighed med Sikring af Fred og Demokrati.

Nyvalg af Bestyrelse.

Til Bestyrelsen valgtes ved skriftlig Afstemning:

Læge Paul Thygesen, Professor Mogens Fog, Redaktør Aage Schoch, Sekretær Aage Christensen, Redaktør Kate Fleron, Folketingsmand Aksel Larsen. Politibetjent Olaf Marcher, Minister Per Federspiel, Revisor Steen Hansen, Folketingsmand Ove Hoff, Direktør Peder Akselbo, Kommune-lærer, Redaktør Johs. Fosmark, LRS. Prytz, stud. polit. Kastoft, alle København, desuden Konsul Kaj Dahl og Overlæge Kieler, begge Horsens, Overlæge Vollesen, Købmand Kaj Jensen, begge Aabenraa, Fuldmægtig Erik Jacobsen, Randers, LRS. Rambusch, Esbjerg, Tandteknikermester Leo Kæraa og Thomas Christensen, begge Aarhus, samt Pastor Aage Damtoft, Aalborg.

Det vellykkede Landsmøde afsluttedes med en Aftenfest.

Alle de stedlige Forberedelser var foretaget af Odense-Kammeraterne med Egon Hansen i Spidsen.

servus.

Ussings Boghandel

Telf. 198

Horsens

INGVORDSEN

Specialitet i

Kjoler og Konfektion

HORSENS

SPIS ROYAL IS
FABRIKEN »ENIGHEDEN«
HORSENS - TLF 578

Horsens Jern & Staalforretning ½

Arbejdernes Fællesbageri ^A/_s

HORSENS

Jensen & Julsen

Horsens

KOLONIAL en gros

KAFFE en gros

Brdr. Mortensens Eftf.

Telt- og Presenningsfabrik — Sejlmager

FLAG en gros — en detail

HORSENS

BRDR. HJERRILD

Vognmands- og Brændselsforretning

Frederiksgade 4 — Horsens

Telf. 261

Al Kørsel udføres

Aktieselskabet

Brdr. W. & J. Sørensen

Juvelerer og Guldsmede

Horsens

Engelsk Beklædnings Magasin

Christian Walther — Søndergade — Horsens
Herremagasinet med den rigtige

KUNDEBETJENING

I. P. Schmidt junr.

Cigar- og Tobaksfabrik ½

Fredericia

^A/_s **E. Rasmussen**

Fredericia Maskin- og Elektro- mekaniske Fabriker

Fredericia

^A/_s **Ernst Voss Fabrik**

Jernstøberi og Metalvarefabrik

Fredericia

P. Petersen

Havnemøllen

Fredericia

H. C. Møller ^A/_s

Sæbefabrik og Oliemølle

AARHUS

Stormagasinet paa Støget-

H.C. Andersen
AARHUS

KORKISOLERINGSPLADER

Tagpap og Asfalt

SKIVEHUS

Asfalt og Tagpapfabrik

Skive

Aktieselskabet

**DE DANSKE
BOMULDSSPINDERIER**

VEJLE

VALBY

Frøslev^{fange}

besøger

Faarhus^{lejren}

En Søndag havde jeg netop en Mission at udføre i Padborg, og hvad var saa mere naturligt end at prøve paa at faa Lov at se Frøslevlejren i den Skikkelse, den nu maatte have faaet under det nye Navn Faarhuslejren.

Da jeg gennem mit Arbejde har en Smule Tilknytning til Fængselsvæsenet, lykkedes det mig at faa Tilladelse til at komme der, hvilket ellers er meget vanskeligt.

Næsten alle Passagerer steg ud af Toget i Faarhus. Det var Koner — nogle havde et Barn eller to ved Haanden —, og jeg gættede rigtigt, da jeg antog dem for besøgende til Fanger i Lejren. De satte nemlig ligesom jeg Kursen mod Syd, ned ad den sandede Skovvej med høje mørke Graner paa begge Sider, der fører til Lejren. Advarselsskiltene i Skovkanalen var nu forsynet med dansk Tekst, men man kunde se den gamle tyske igennem Malingen, naar man saa lidt nøjere til. Jeg beklager, at et af Skiltene forbød Fotografering, for et Billede kunde have pyntet paa denne Artikel.

Modtagelsen var absolut mere behagelig end den, jeg i sin Tid fik, da jeg sammen med en Flok Odenseanere blev optaget i Lejren. Inspektionsbetjent Lund blev min Fører i Lejren. Lund arbejdede under Krigen i Køkkenet under den danske Forvaltning og maatte i Februar 1945 flygte fra Lejren for at gaa under Jorden paa Grund af de mange Tjenester, han gjorde Fangerne den Gang. Vi fik os en hyggelig Passiar »om gamle Dage«, thi det var tydeligt, at der nu var kommet en ny Tid for Lejren.

Den sortsmudsede Karbolineumsfarve paa Barakker og Taarne var erstattet med en dejlig rød Træfarve som den, man ser i Norge og Sverige. Og saa var der ryddet op baade her og der. Den store Plads foran Hovedtaarnet var blevet til en dejlig Græsplæne med pæne Veje igennem. Hele Lejrens Udseende var saa velfriseret, at man fik et tydeligt Indtryk af at der herskede en ny og bedre Orden under et fast System fra Ledelsens Side.

Dette Indtryk styrkedes yderligere, da man kom ind i en af Barakkerne. Barakformandens Stue var nu Vagtstue, hvorfra Fængselsbetjente overvaagede Ro og Orden paa Barakken, den lange Gang laa rolig og stille hen, undtagen naar en Fange blev fulgt fra Stuen til et Ærinde i den modsatte Ende af Barakken. Uden for Dørene stod 16 Par blankpudsede, velholdte Træsko opmarcheret som efter en Snor. Stuens Beboere viste sig at være lige saa vel dresserede som deres Træsko, idet de paa Kommandoen: Stuen ret! — røg ud af deres Middagssøvn i Køjerne og rankede sig paa Gulvet indtil vi forlod Stuen igen.

Morsomt kan man ikke sige, at Mødet med Fangerne dernede var. Nogle af dem kendte jeg fra Sønderjylland. Der var Folk, jeg havde gaaet i Skole sammen med. Hver Gang man saa et kendt Ansigt, gav det en et Stik i Hjertet. Jeg talte ikke til nogen og blev heller ikke tiltalt. Et Blik — en Genkendelse — det var alt — og det var nok.

Min gamle Barak overfor Hovedtaarnet maatte jeg jo lige se ind i. Jo — det var den, men her boede jo Dichmann og Steffen Lund, ja og Lærer Marcussen lige indenfor Døren. Saa gode danske Mænd kommer der forhaabentlig aldrig til at sidde der mere.

Efter en Omgang i den ydre Del af Lejren, hvor en stor Del af Arbejdet foregaar, som Fangerne udfører, var vi oppe i et Par Taarne for at tage et sidste Overblik over Lejren. Det var jo ikke Arbejdsdag, saa der færdedes kun de faa Fanger, der skulde have Besøg, men idet vi kom ned, begyndte man holdvis at føre Fangerne over i »Biografen«, hvor der skulde være Gudstjeneste. Jeg undrede mig lidt over Kombinationen Biograf—Gudstjeneste. Men der er indrettet en stor Barak til Forsamlingsbrug, nydeligt og i Særdeleshed praktisk.

Man tager ret haandtasf paa Tingene dernede. Saaledes er

f. Eks. Samtalesproget Dansk under Fangebesøg. Samtale paa Tysk kan medføre, at Besøget bliver afbrudt.

Til Slut talte jeg et Par Ord med Inspektøren for Lejren. Inspektør Gerstrup er en meget tiltalende Mand, der sidder inde med en stor Portion Menneskekundskab. Samtalen drejede sig snart om den store Forandring af Forholdene. »Ja, vi har dog lært af Tyskerne, hvordan det ikke skal være,« sagde han med et Smil. Jeg maatte ogsaa indrømme, at det var lykkedes at skabe baade Fasthed, Ro og Orden paa en velgørende dansk Maade.

Det var dejligt igen at kunne forlade Lejren ad Sydporten samme Dag, man kom ind ad den nordlige. En lang Række Biler holdt i tilbørlig Afstand fra Porten. Var det nysgerige, der ikke maatte komme nærmere, eller var det parrørende til Fangerne, der ventede paa Besøg? Hvad ved jeg om det? Kun havde jeg en Fornemmelse af, at de saa paa mig som en, der havde en Forbindelse derinde. Men jeg frydede mig ved Bevidstheden om, at min Forbindelse med Lejren var af en helt anden Art end de maaske troede. Jeg gennemlevede i Tankerne paa Vejen til Padborg den Tid, der nu var overstaaet. Den Tid, da man lærte en Mængde pragtfulde danske Mænd at kende, som havde vovet Livet for deres Fædreland.

Om Aftenen kunde jeg ikke lade være med at gaa ned til det Sted ved Grænsen, hvor vi blev ført over for at blive deporteret til Dachau. Nu var Vejen spærret paa tværs af en Bom og et Virvar af Pigtraad — og Græs og Ukrudt var ved at tage Vejen mellem Danmark og Tyskland i Besiddelse paa dette Sted.

GURREHUS

staar stadig aabent for tidligere danske Fanger sammen med udenlandske Kammerater.

Ansøgninger om gratis Rekreationsophold paa 2 Maanedere sendes til Landsforeningens Sekretariat, Dr. Tværgade 7, København K, saa vidt muligt inden Jul for de, der ønsker Ophold paa Gurrehus til Januar.

Ansøgninger maa indeholde Oplysninger om fulde Navn, Fødselsdato, Adresse, Attestation for at være tidligere politisk Fange (ikke nødvendigt for Landsforeningens Medlemmer), Arrestationsdato samt Interneringssteder og -tidspunkter.

En Sang til Kammeratskabsaftener.

Neuengammesangen er en ganske udmærket Sang. Den er forfattet af Bjørn Karbo, Neuengammefange Nr. 50375, med Musik af Arne Zachariassen, Neuengamme Nr. 50337. Den blev første Gang sunget af danske og norske Fanger paa Mindedagen den 9. April 1945 i Neuengamme.

Den blev bl. a. sunget ved Mindehøjtideligheden den 29. August i Koncertsalen i Tivoli.

Hele Overskuddet ved Salget gaar til Kammeraternes Hjælpefond og til Landsforeningen. Det kan saaledes nævnes, at Kammeraternes Hjælpefond allerede har modtaget 1000 Kr. som sin Part af Overskuddet ved Salget.

De trak i Nødbremsen -

Da de 1200 tyske Flygtninge fra de københavnske Forlægninger, der skal hjemsendes til Tyskland, skulde starte fra Københavns Hovedbanegaard, trak nogle af dem i Nødbremsen. De var blevet betænkelige ved at skulle hjem, idet de frygtede for at sulte og vilde hellere blive i Danmark, hvor Forplejningen var god. Begivenheden gentog sig flere Gange paa Strækningen mellem København og Roskilde og voldte Forsinkelser i Transporten.

EFTERLYSNINGER

Hvem kender »Marcel«?

En fransk Moder efterlyser sin Søn, der har siddet i Neuengamme. Eventuelle Oplysninger om hans Skæbne modtages af Redaktionen, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Det drejer sig om Arsène de Stasio, i Almindelighed kaldet »Marcel«, fra Blok 19 for dødsdømte, Fangenummer 47.327 eller 47.347, Neuengamme.

Arsène de Stasio.

»Marcel« bar paa Brystet den røde Plade, som undvegne Fanger var forsynet med. Han gjorde Tjeneste som Frisør i Lejren. Det opgives, at han var kendt over hele Lejren for sit gode Humør, sin Kækhed og sin Munterhed. Ved Evakueringen af Lejren var han ene Franskmand blandt Danske, Russere og Polakker.

Hvem kender Ingvard Petersen?

Ingvard Petersen, født den 6. Februar 1895, døde i Neuengamme den 28. Oktober 1944. Hans Fangenummer var 54306. Hans Søster, Fru Kristine Schultz, Dalbygade 46, Kolding, vil meget gerne i Forbindelse med Fangekammerater, der maatte have Kendskab til Broderen, og som maaske har talt med ham, inden han døde.

Hvem har talt med Erik Svendsen?

Dansk Statsborger, Bankass. Erik Svendsen, født 19. Januar 1907 i Tønder, der under Krigen var Fange Nr. D. 69217 i Konzentrationslejren Neuengamme, er sidst set ved Byen Stankow i Polen midt i April 1945, hvor han blev efterladt i syg Tilstand af en saakaldt »Rullende Kommando«.

Erik Svendsen.

Erik Svendsen signaliseres: ca. 169 cm høj, blondt Haar, meget tyndhaaret, har »Maane«, langt Ansigt, høj Pande, blaa Øjne, Næsen let buet (convex), ret stor Mund.

Oplysning om eftersøgte bedes tilstillet Rigspolitichefens Eftersøgningstjeneste, Niels Brocksgade 6, 2., København V., Tf. Palæ 1590.

Hvor man kan henvende sig efter Kontortid.

Hvis nogen ønsker at henvende sig til Kammeraternes Hjælpfond uden for Kontortiden daglig fra 9—12, kan de henvende sig til Arkitekt H. Kornbeck, der bor Ordrup Jagtvej 137.

Dameudvalg i Arbejde.

En Kreds af Damer med Fru Dommer Hultin Damm i Spidsen har velvilligst paataget sig den smukke Opgave at sørge for, at Pladsen ved den ukendte Konzentrationslejr-fanges gravsatte Urne paa Strøget i København altid fremtræder i værdig Skikkelse, og at den altid vil være forsynet med friske Blomster.

Hiltgunt Zassenhaus indstillet til Fortjenstmedaljen.

I Anledning af vor Omtale af alle danske og norske Tugthusfangers gode Ven Hiltgunt Zassenhaus under Overskriften: En usædvanlig Gestapopige, har man bedt os gøre opmærksom paa, at Frøken Zassenhaus aldrig har været ansat hos Gestapo eller nogen anden nazistisk Organisation. Hendes Arbejde bestod i at være Tolk og Censor for de danske og norske Tugthusfanger.

Dette vanskelige Hverv røgtede hun paa en saa fremragende Maaade, at hun lovprises i høje Toner af alle danske og norske Tugthusfanger, som hun i sit Arbejde kom i Forbindelse med — og det var mange.

Danske Fanger har da ogsaa anmodet Dansk Røde Kors om at tildele Frk. Zassenhaus Fortjenstmedaljen. Hun er forøvrigt i Færd med at gøre et medicinsk Studium færdigt ved Hamborgs Unversitet.

Er der ^{en}Stemning for en Dreibergeren-Klub?

Hiltgunt Zassenhaus sender gamle Venner fra Rendsborg og Dreibergeren en Hilsen og haaber alt vel, ønsker gerne at høre nærmere fra jer. En Hilsen sendes jer ogsaa fra Christian Jepsen, Haderslev. Er der Stemning for en Dreibergeren-Klub under Landsforeningen, lad mig det vide, og jeg skal gøre et Arbejde for en saadan.

Hilsen og Haandslag

Christian Jepsen, St. A. D. 500/43. Z. A. R. 376/43,

Det helt store forberedes.

Den nystartede Københavns-Afdeling af Landsforeningen har store Planer for Fremtiden. Vi kan saaledes nævne, at man for Tiden tilrettelægger en storstilet Tilkendegivelse i Odd Fellow Palæets store Sal Fredag den 28. Februar. Vi maa endnu ikke røbe Programmets Enkeltheder, kun tør vi antyde saa meget, at det bliver det helt store.

Man bedes allerede nu reservere Aftenen.

Clicheer

LIND HANSEN

Kjær & Andersen

Randers

M. JENSEN'S

BOLIGMONTERING

Torvegade 8

Randers

Aktieselskabet

Randers Rebslaeri

Randers

Randers Kul-Kompagni

Aktieselskab

^A/_s Chr. Boldsens Eftf.

JERN OG STAALFORRETNING

Randers

Aktieselskabet

Valsemøllen OLYMPIA

Randers

Vilh. Nellemann ^A/_s

Randers

BUHL & JACOBY'S EFTF.

Landsretssagfører HOLGER NIELSEN

Landsretssagfører AXELSEN DREJER

Landsretssagfører JACOB BOGH

^A/_s Bjerregaard & Noe og Co.

Alfred Zacho

Tlf. 437, 438, 439.

RANDERS

»I Nazismens Helvede«

340 Sider, 32 Sider med Illustrationer fra de tyske Lejre. Teksten ledsaget af 325 smaa Tegninger. Kr. 9,75. Skrevet af Randers Redaktøren, Dr. Nat. V. Dahlsen, der tilbragte halvandet Aar i Sachsenhausen og tilsidst i Neuengamme.

Til Dato en af de bedst skrevne og illustrerede Bøger om Livet i Lejrene.

Faas i Boghandelen eller direkte fra Sol og Sundheds Forlag, Randers, Giro 17635.

Kjær og Knudsen

Randers

C. O. Grandjean

Tlf. 55-75

Randers

Aktieselskabet

ADOLF BORCH

Telf. 2205 .-. 2206

Kirkegade 16

Randers

Restaurant **MAXIM** Randers

C. M. Hess Fabrikker

Aktieselskab

VEJLE STØBEGODS

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

er Organiseringen af Kammeratskabshjælpen.

KAMPSAX

Kampmann, Kierulff * Saxild ½

Aalborg

BOLIGMONTERING

Indehaver: Knud Videbæk

Karl Kiefer

St. Kongensgade 68, Kbh. K.

en gros
Palæ 7540

Benzin
Palæ 5660

en detail
Palæ 5040

Nr. 5.

OPTAGELSES-BEGÆRING

Kan ufrankeret
nedlægges i
Postkassen

24

Undertegnede anmoder om Optagelse i KAMMERATERNES HJÆLPEFOND, Ordrup Jagtvej 169, Charl. Giro 780.

LANDSFORENINGEN AF BESÆTTELSESTIDENS POLITISKE FANGER, tilsluttet Landsorganisationen »Frit Danmark«, Dr. Tværgade 7, København K.

(Det evt. ikke ønskede udstreges.)

Fulde Navn

Fødselsdato, -aar og -sted

Stilling

Adresse

Tid og Sted for Arrestationen

Interneret i

fra den

til den

Interneret i

fra den

til den

Interneret i

fra den

til den

Eventuelle illegale Organisationer før Arrestationen

Aarskontingent i Kammeraternes Hjælpefond 10 Kr., bindende for 5 Aar.

Jeg ^{er} ~~er ikke~~ i Forvejen Medlem af »Frit Danmark«. Kontingent 6 Kr. om Aaret.

den

19

Underskrift

Redaktør:
Johs. Fosmark, Slagelsegade 9. 2., Øbro 8537.
Forretningsfører:
H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charl., Ordrup 3075.

Tryk:
P. Hansens Bogtrykkeri, Gasværksvej 8, Kbhvn. V.
Clicheer:
Lind Hansen, Kulturvet 14, Kbhvn. K.